

Spis treści

Bożena Balcerzak-Paradowska

WPROWADZENIE.....	21
Z perspektywy 50-letniej tradycji IPiSS-u	21

Część I

Polityka społeczna wczoraj, dziś i jutro

Stanisława Golinowska

POLSKIE PAŃSTWO OPIEKUŃCZE. NARODZINY I ZMIERZCH?	39
Wprowadzenie.....	39
1. Podstawy rozwoju polskiej polityki społecznej.....	42
2. Pierwsze instytucje polityki społecznej w niepodległej Polsce	44
3. Pod okupacją 1939–1945	45
4. Socjalistyczne <i>welfare state</i>	46
5. Polityka społeczna i budowanie gospodarki rynkowej.....	50
6. Jaki model polityki społecznej kształtuje się w Polsce?.....	60
Literatura	63
Streszczenie	68
Summary	69

Kazimierz W. Frieske

O LICZENIU NIEPOLICZALNEGO: ILUZJE „DUCHA EPOKI”.	
O ROLI KULTURY W POLITYCE SPOŁECZNEJ	70
1. Rynkowy mit wspólnego denominatora	70
2. Pochwała pryncypializmu: dobra i towary	74
3. Kultura, głupcze: Douglas, Elias i Polanyi.....	77
Literatura	81
Streszczenie	82
Summary	82

Część II

Problemy rynku pracy

Elżbieta Kryńska

POLSKI RYNEK PRACY – MITY I RZECZYWISTOŚĆ, CZYLI PRZECIW STEREOTYPOM	85
1. Mit pierwszy – pracownik jest słabszą stroną umowy o pracę	85

2. Mit drugi – istnieje i rośnie nadwyżka kwalifikacji (<i>overeducation</i>), czyli kształcenie, zwłaszcza na poziomie wyższym, nie przynosi korzyści	88
3. Mit trzeci – zła pozycja młodzieży na rynku pracy jest słabo uzasadnioną polską specyfiką	92
4. Konkluzje	95
Literatura	96
Streszczenie	97
Summary	97

Irena Lichniak

PRACA W GOSPODARCE USŁUG	98
1. Ku gospodarce usług	98
2. Wpływ serwicyzacji polskiej gospodarki na zmiany struktury zatrudnienia. Kontekst europejski	100
3. Znaczenie zasobów pracy dla rozwoju nowoczesnych usług	104
4. Serwicyzacja a rynek pracy	106
Literatura	109
Streszczenie	110
Summary	110

Paweł Poławski

RYNEK PRACY, EDUKACYJNE ASPIRACJE I PROBLEM NADWYŻKI WYKSZTAŁCENIA	112
Wprowadzenie – konteksty debat nad wykształceniem	112
1. Edukacyjne aspiracje Polaków	115
2. Korzyści z kształcenia	118
3. Sytuacja absolwentów na rynku pracy	120
4. Niedopasowania kwalifikacyjne	123
Literatura	127
Streszczenie	130
Summary	130

Joanna Miroslaw

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ KOBIEC W KONTEKŚCIE ROSNĄCEGO ZNACZENIA MŚP WE WSPÓŁCZESNEJ GOSPODARCE	131
Wprowadzenie	131
1. Miejsce i rola małych i średnich przedsiębiorstw w gospodarce	132
1.1. Zmiana warunków gospodarowania	132
1.2. Znaczenie MŚP dla gospodarki	134
2. Uwarunkowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce	136
2.1. Bariery funkcjonowania i rozwoju MŚP w Polsce	136
2.2. Polityka wspierania rozwoju sektora MŚP	137
3. Determinanty rozwoju przedsiębiorczości kobiet	138
3.1. Motywy podejmowania działalności gospodarczej przez kobiety	140
3.2. Bariery rozwoju przedsiębiorczości kobiet	141
3.3. Dlaczego rozwijanie przedsiębiorczości kobiet jest ważne?	143
3.4. Instrumenty wspierania przedsiębiorczości kobiet	144
4. Podsumowanie	145

Literatura	146
Streszczenie	148
Summary	149

Część III

Zarządzanie zasobami ludzkimi

Stanisława Borkowska

PRACODAWCY O NARZĘDZIACH WYRÓWNYWANIA SZANS OSÓB W WIEKU 45+ NA RYNKU PRACY. OPINIE I WNIOSKI	153
1. Ocena skuteczności wsparcia narzędzi aktywności zawodowej osób w wieku 45+ w przekroju sektorów	155
2. Ocena skuteczności narzędzi wyrównywania szans osób w wieku 45+	156
2.1. Analiza skuteczności narzędzi wyrównywania szans osób w wieku 45+ a rodzaj sektora	156
2.2. Ocena skuteczności narzędzi wyrównywania szans osób w wieku 45+ na rynku pracy a wielkość firm	159
2.3. Rodzaj rynku a ocena skuteczności narzędzi wyrównywania szans osób w wieku 45+	163
3. Wnioski i rekomendacje	165
Streszczenie	169
Summary	169

Anna Rogozińska-Pawelczyk

OSOBY W WIEKU 50+ (45+) NA RYNKU PRACY, CZYLI CO SIĘ DZIEJE W POLSKIEJ NAUCE?	170
Wprowadzenie	170
1. Wnioski z prowadzonych przez polską naukę badań w latach 2004–2010	172
2. Rekomendacje od polskiej nauki	176
3. Sugestie dotyczące kierunków przeprowadzania dalszych badań	177
4. Zakończenie	178
Literatura	178
Streszczenie	179
Summary	179

Marta Juchnowicz

WYNAGRODZENIA W POLSCE NA TLE UNII EUROPEJSKIEJ – WSPÓŁCZESNE TENDENCJE	180
Wprowadzenie	180
1. Relacje produktywności i kosztów pracy w latach 2000–2010	180
2. Realne koszty pracy i wynagrodzenia w latach 2000–2010	189
3. Zmiany rozpiętości wynagrodzeń a spójność społeczna	192
4. Podsumowanie	195
Literatura	196
Streszczenie	196
Summary	196

Zdzisław Czajka

WPLYW SAMODZIELNOŚCI URZĘDÓW GMINNYCH NA ZMIANY W ICH SYSTEMACH WYNAGRADZANIA	197
Wprowadzenie	197
1. Przepisy określające kompetencje urzędów w zakresie wynagradzania	198
2. Ocena zakresu wykorzystania samodzielności w wynagradzaniu	200
3. Podsumowanie	209
Literatura	210
Streszczenie	211
Summary	211

Anna Jawor-Joniewicz, Barbara Sajkiewicz

CZY WARTO ZARZĄDZAĆ KOMPETENCJAMI?	213
Wstęp	213
1. Wpływ ZZL opartego na kompetencjach na wyniki przedsiębiorstw	214
2. Czynniki wpływające na skuteczność ZZL opartego na kompetencjach	217
3. Podsumowanie	222
Literatura	223
Streszczenie	225
Summary	225

Część IV**Czas pracy****Lucyna Machol-Zajda**

WSPÓŁCZESNE WYZWANIA ROZWOJOWE A CZAS PRACY	229
1. Wyzwania demograficzne i zdrowotne	231
2. Wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy	235
3. Problemy i działania promocyjne na rzecz upowszechniania elastycznego czasu pracy	240
4. Podsumowanie	243
Literatura	244
Streszczenie	245
Summary	246

Część V**Zabezpieczenie społeczne****Gertruda Uścińska**

AKTUALNE PROBLEMY DOTYCZĄCE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO W POLSCE	249
Wstęp	249
1. Polski system emerytalny a standardy międzynarodowe	249
2. System emerytalny	251
2.1. Wiek emerytalny w Polsce. Jak powinien być ustalony?	251

3. Potrzeba reformy systemu rentowego	253
3.1. Renty z tytułu niezdolności do pracy	253
3.2. Renty rodzinne	255
4. Problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości	256
Literatura	257
Streszczenie	258
Summary	258

Zofia Czepulis-Rutkowska

SYSTEMY EMERYTALNE I OPIEKI DŁUGOTERMINOWEJ

KIERUNKI REFORM A ZMIANA SPOŁECZNA I STARZENIE SIĘ LUDNOŚCI	259
Wprowadzenie	259
1. Złoty Wiek Zabezpieczenia Społecznego (<i>trente glorieuses</i>)	260
2. Zmiana społeczna i starzenie się społeczeństw	261
3. Zmiana społeczna i starzenie się a systemy zabezpieczenia społecznego	262
4. OECD i Bank Światowy o systemach emerytalnych i opieki długoterminowej	263
5. Unia Europejska a systemy emerytalne i systemy opieki długoterminowej	265
6. Systemy emerytalne i opieki długoterminowej w wybranych krajach	266
6.1. Niemcy	267
6.2. Wielka Brytania	269
6.3. Polska	270
7. Podsumowanie	271
Literatura	272
Streszczenie	273
Summary	273

Bożena Kołaczek

ZASADY WSPÓŁCZESNEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ WOBEC OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1. Cele a wartości i zasady w polityce społecznej	274
2. Do jakich zasad odwołujemy się w opisie i kreowaniu polityki społecznej?	278
3. Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych – cele, zakres i zasady	280
4. Odzwierciedlenie zasad w rozwiązaniach realnej polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych	284
5. Zasady polityki spójności społecznej a polityka społeczna wobec niepełnosprawnych	286
Literatura	289
Streszczenie	291
Summary	291

Piotr Broda-Wysocki, Lucyna Deniszczuk, Piotr Kurowski, Agnieszka Sowa

MIARY UBÓSTWA W BADANIACH INSTYTUTU PRACY I SPRAW SOCJALNYCH ORAZ ICH ZASTOSOWANIE W POLSKIEJ POLITYCE POMOCY SPOŁECZNEJ

Wprowadzenie	292
1. Linie minimalnej konsumpcji w okresie powojennym	293
2. Rozwój badań w okresie transformacji	295

3. Metody opracowania progów konsumpcji.....	296
4. Progi minimalnej konsumpcji.....	299
5. Próba zastosowań progów minimalnej konsumpcji w pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych.....	300
6. Bieda a zdrowie.....	305
7. Bieda mieszkaniowa.....	307
8. Zakończenie	307
Literatura	308
Streszczenie.....	310
Summary	310

Część VI

Problemy rodziny i polityka rodzinna

Danuta Graniewska

SYTUACJA ZAWODOWA KOBIET W POLSCE.

UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-EKONOMICZNE I RODZINNE.....	313
1. Kobiety na rynku pracy – uwarunkowania społeczno-ekonomiczne i rodzinne.....	313
2. Poziom aktywności zawodowej kobiet w świetle statystyki	316
Literatura	319
Streszczenie.....	320
Summary	320

Dorota Głogosz

POZARODZINNA OPIEKA NAD DZIEĆMI JAKO INSTRUMENT STYMULOWANIA WZROSTU ZATRUDNIENIA KOBIET (WYBRANE PROBLEMY).....

Wprowadzenie.....	321
1. Pozarodzinna opieka nad dziećmi w polityce Unii Europejskiej.....	322
2. Poziom aktywności zawodowej kobiet – rezultaty podejmowanych działań.....	325
3. Opieka nad dziećmi w wybranych rządowych programach zatrudnienia w Polsce.....	329
4. Bariery dostępności pozarodzinnej opieki nad dziećmi i zatrudnienia kobiet w Polsce.....	332
5. Jak zwiększać dostęp do usług opieki nad dziećmi i zatrudnienia kobiet? – Propozycje dla Polski	333
Literatura	336
Streszczenie.....	337
Summary	338

Agnieszka Smoder

ŁĄCZENIE PRACY Z ŻYCIEM POZAZAWODOWYM W KONTEKŚCIE PRZEMIAN RODZINY

Wprowadzenie.....	339
1. Ekonomiczne modele rodziny	340
2. Podział obowiązków w polskiej rodzinie – preferencje a praktyka życia codziennego	342
3. Dlaczego partnerski model rodziny jest optymalny dla łączenia pracy z życiem pozazawodowym?	349

4. Na czym powinien polegać partnerski model rodziny?	352
5. Zakończenie	355
Literatura	356
Streszczenie	358
Summary	359

Część VII

Prawo pracy

Jerzy Wrątny

NIEKTÓRE PROBLEMY REGULACJI WYNAGRODZEŃ W PERSPEKTYWIE ZMIAN KODEKSU PRACY	363
Wprowadzenie	363
1. Przegląd źródeł wynagrodzenia za pracę	363
2. Formuła prawa do wynagrodzenia za pracę	364
3. Kodeks pracy a pozakodeksowe przepisy płacowe w ustawodawstwie pracy	368
4. Wynagrodzenie gwarancyjne	369
5. Wynagrodzenie chorobowe	370
6. Wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych	372
7. Godziny nadwymiarowe pracowników w niepełnym wymiarze czasu pracy	373
Literatura	376
Streszczenie	376
Summary	377

Marta Derlacz-Wawrowska

PRAWO ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH DO INFORMACJI. STAN OBECNY I PROPOZYCJE ZMIAN	378
Wprowadzenie	378
1. Prawo uzyskania informacji niezbędnych do wykonywania działalności związku zawodowego	379
2. Prawo do informacji w trakcie rokowań nad układem zbiorowym pracy	382
3. Inne uprawnienia informacyjne związków zawodowych	385
4. Podsumowanie	389
Literatura	389
Streszczenie	390
Summary	390

Część VIII

Lokalny wymiar polityki społecznej i rynku pracy. Dialog społeczny

Stanisława Golinowska, Marek Bednarski, Zofia Morecka

POLITYKA SPOŁECZNA I RYNKU PRACY NA ZDECENTRALIZOWANYCH SZCZEBŁACH WŁADZY. PROBLEMY I POTRZEBA PRZEMYSŁLENIA	393
Wprowadzenie	393
1. Czym jest decentralizacja?	394

2. Cele decentralizacji	396
3. Polityka społeczna w Polsce w zdecentralizowanych strukturach władzy	398
4. Zdecentralizowane działania pomocy społecznej	401
5. Podzielona ochrona zdrowia	403
6. Administracja pracy i instytucje rynku pracy w procesie decentralizacji	404
7. Problemy z decentralizacją w polityce społecznej i rynku pracy	407
7.1. Transfer odpowiedzialności za sprawy społeczne; psychotechnika czy intencjonalne ograniczanie państwa opiekuńczego	407
7.2. Problemy z koordynacją	408
7.3. Problemy z podażą i jakością kadr w strukturach zdecentralizowanych	411
7.4. Niepożądane cechy rządzenia na szczeblach zdecentralizowanych	412
8. Niepożądane skutki decentralizacji w doświadczeniu światowym	413
9. Wnioski	414
Literatura	416
Streszczenie	419
Summary	420

Dariusz Zalewski

MIEDZY FASADĄ A PROTESTEM. DIALOG SPOŁECZNY AD ACTA	421
1. Uwagi wstępne	421
2. Funkcje dialogu społecznego	422
3. Dialog społeczny a konflikty w stosunkach pracy	427
4. Dialog społeczny w systemie politycznym	435
5. Zakończenie	438
Literatura	439
Streszczenie	441
Summary	441